

222. Van Dale, de letter R (3)

1. Ook de remote control van de verkeerstoren kon de remous niet opheffen. Het rendez-moi (de wisseltruc) vond plaats bij het rendez-vous met de chevalier d'industrie (de oplichter). Een renegaat is een mammeluk en die is nog erger dan een Turk. Van renforcé (madapolam) maak je hemden. De renminbi yuan (renminbi, yuan) is de munteenheid van China. Rennine (chymosine, lebferment) is het melkstremmend enzym van het maagsap. Wat je par renommée (bij geruchte) hoort, is niet altijd wat je via een renseignement (inlichting) achterhaalt. Wat men de armen geeft, leent men de Heer. De renversé is de omslag bij een zwachtelverband. Een reobarometer meet stroomsterkte op grote diepte, vergelijk de reologie (stromingsleer). De repasses zijn alleen voor veeleeters.

2. De bemoeial leed aan regulitis (schertsend, Belgisch-Nederlands) en keerde re infecta (onverrichter zake) naar huis terug. De sloot moest nodig gereit worden, de boer reitte deze dan ook. Een remouldband heeft een nieuwe rubberlaag. Bij een renteswap zijn internationale banken betrokken. Rendang is rundvlees met kokos. Een reier is in het zeewezen een uithaler, maar een rijer is een opname met een rijdende camera. De repleet is de werkster bij de honingmieren. In die repo kon je het 'répondre en Normand' door de politicus waarnemen. Het repoussé kan je omschrijven als achterstevoren, het achterste voor. Is dit een reprint van dat boek?

3. De reptilia Parnassi zijn prulpoëten. De maanden van de republikeinse kalender zijn vendémiaire (wijnmaand), brumaire (nevelmaand), frimaire (rijpmaand), nivôse (sneeuwmaand), pluviôse (regenmaand), ventôse (windmaand), germinal (kiemmaand), floréal (bloei maand, bloemenmaand), prairial (grasmaand), messidor (oogstmaand), thermidor (warmtemaand) en fructidor (vruchtmaand). Republicanisme is de republikeinse gezindheid van republikeinsgezinden. De res decisa is een juridisch twijfelachtige zaak, de res communis is het gemeengoed en de res angusta domi zijn de armelijke huiselijke omstandigheden. De res alienabilis is het vervreemdbaar goed. De reserva is een Spaanse wijn, die lang gerijpt is, in tegenstelling tot de crianza. Ik schrijf dit reservatis reservandis, met het nodige voorbehoud. De Heilige reserve zit in de (het) tabernakel, de (stille of) geheime reserve in de boeken. Hij heeft de computer gereset.

4. Den Haag is onze Residentie, omdat behalve Juliana de Oranjevorsten daar resideerden. Woont de koningin daar in een résidence (een luxueus appartementencomplex)? Resideren de residentieburgers in de residentiestad? Een res immobilis is een onroerende zaak. De résistance is het verzet, met name de Franse ondergrondse in WO II. De resources (Jaarboek 2007) van het golfresort waren niet mis. De res publica is het algemeen belang, de staat. Een religieuze is meestal geen respectueuse. Het Latijnse 'respice finem' betekent 'let op het einde'. Hij restylede zijn bedrijf. De resultatenrekening is de winst-en-verliesrekening. Bij het resumeren viel zijn résumé wel erg kort uit. Het vroegere en al heel oude stads- en streekvervoerbedrijf RET was de Rotterdamsche Electriche Tram.

5. Het boek was rete-interessant. Het reticulaire stelsel wordt ook wel reticulo-endotheliaal genoemd. De woorden retentiegebied en calamiteitenpolder willen ze in Zeeuws-Vlaanderen (het is 2009) beslist niet meer horen. Diabetische retinopathie is een vervelende aandoening van het oog. Het Reto-Romaans omvat een aantal Romaanse dialecten. Retorqueren is iemand met zijn eigen woorden bestrijden. De ignatiaanse retraite duurt 30 dagen (of korter). De retraktatie is een synoniem van herroeping. De retrograde is het kreeftdicht. Retsina is witte Griekse harswijn en rettich is een variant van de zwarte rammenas. Een loddereindoosje (gevuld met eau de la reine, dat komt dus niet uit de Rijn!) heet ook wel reukdoosje en het weichselhout heet ook wel reukhout.

6. De reumatologe zei, dat hij aan reumatoïde artritis leed. Het was er een gezellige drukte met veel reuring (vertier, volkstaal). Reüsseren is slagen en de réussite is het succes. Het in 1849 opgerichte internationale persbureau heet Reuters (een reuter is een zeef). Een reuzenbeeld is een kolossus

(voorbeeld: de 34 meter hoge Kolossus van Rhodos) en een reuzenboom is een sequoia. Een reuzengordeldier is een glyptodont. De reuzenrat zat onder het draaiende reuzenrad. De whoditvraag is niet zo bekend, de whodunit (detective) is een vrij algemeen bekend begrip. Het Reveil is in 1810 in Zwitserland begonnen. Ik zeg het re vera (in waarheid): ik geloof je niet!

7. De huichelgeile crazy lady maakte te midden van het guichelheil een heuse reverence naar de hoog staande reverbère. De Reverendus Dominus is de eerwaarde heer die wordt aangesproken als Reverende Domine. Bij de reversed take-over wint de grote het van de kleine, zeg maar klein Davidje en de grote Goliat(h). In zijn reviaanse rêverieën hield hij een review van de Reveparafernalia die hij verzameld had. De burgemeester ging voor Oudewater revisited. De Culturele Revolutie is alweer meer dan 40 jaar oud, dit in tegenstelling tot de digitale. De rex apostolicus (voormalige titel van de Hongaarse koningen, Apostolische Majesteit) hield rexkonijnen. De Reykjaviker woonde in een rez-de-chaussee. Met Rf wordt rutherfordium aangegeven, met Rh rodium. Een rhinestone (rijnsteen) zit in kleding.

8. Met een rhônewijntje op kun je beter van het rhönrad afblijven. Het Riagg is in Nederland een Regionale Instelling voor Ambulante Geestelijke Gezondheidszorg. Zij speelden rhythm-and-blues en vormden dus een r&b-groepje (arrenbiegroepje). Richard, een richard, kocht veel richelieuwerk en een voltairestoel. De stotteraar sprak kangoeroe behoorlijk uit, maar bij revivificatie ging het behoorlijk mis. Zijden rips is ribbetjesgoed. Een ribbroek is van corduroy (is dat hetzelfde als ribcord?). Er bestaat een christelijke korfbalvereniging op gereformeerde grondslag THOR en dat komt van 'tot heil onzer ribbenkasten'. Een ribeye is een grote lendenbiefstuk met vetaderen. Een ribkarbonade is een ribkotelet.

9. Ribosomaal RNA wordt afgekort tot r-RNA (ribosoom-RNA). Riboflavine is vitamine B2. Is dat tuig van de richel of van Laban? Een richtingaanwijzer is een clignoteur. De drager van een richtvlag heet een guide (jalonneur). Pas op voor het zaad van de ricinusplant, waarin de dodelijke ricine zit (ricinine en de ricinusboom hebben daarmee niets van doen). Een rickettsiosepatiënt lijdt aan vlektyfus. De ricotta is een zachte Italiaanse kaassoort. De ridder van de droevige figuur is Don Quichot de la Mancha. Je hebt ridders in de orde van Oranje-Nassau en in die van het Gulden Vlies. Een ridder-grootkruis draagt het Grootkruis van de Nederlandse Leeuw. Je hebt de oosterse, de hoge en de Chinese ridderspoor.

10. De Ridderzaal is bij dicteeadepthen heel bekend. Ridiculum dictu (belachelijk om te zeggen) om van een ridiculus mus (iets nietigs, meervoud: ridiculi mures) een olifant te maken. Riegheide is struikheide (gewestelijk). De riel is de munteenheid van Cambodja, de rial (riyal) die van Saoedi-Arabië (Saudi-Arabië). Een riempje A4'tjes is precies een pak papier. De gekrookte rietters vind je niet bij het lemma 'riet', maar bij het lemma 'gekrookt'. Een rierter is trouwens een stukadoor. Blyths rietzanger is een zeldzame herfstgast in Noordwest-Europa. De Rifpiraten zijn eigenlijk rifjerafje (tuig, rapaille, schorriemorrie).

11. De rigabalsem wordt uitwendig gebruikt. De rigaudon is een Provençaalse dans in alla-brevemaat en verwant aan de bourree. Hij droeg jodhpurs, een rijbroek. Het caudasyndroom is de rijbroekanesthesie. Vroeger hield Evelientje al van paardrijden, nu houdt Evelien van paardrijden. De gouden rijder komt uit de Bourgondische tijd en de zilveren rijder is een dukaton. Er stond een rijendik publiek. Een rigoureuze rigueur is wel erg streng. De studenten beleefden rijjool in hun koetsen. We kennen het rijk rijm (rime riche, gelijkrijm, lettergreeprijm) en het rijke roomse leven.

12. Er zijn heel wat rijken: het rijk van de Satan, het duizendjarig rijk, het Hemelse Rijk, het Rijk van het Midden (China), het Verborgene Rijk (Ethiopië), het Heilige Roomse Rijk, het Derde Rijk, het Rijk van Nijmegen en het Rijk met al de rijks- en staatsambtenaren. De uberteit aan planten was übertof. De rijkgeschakeerde en rijkbloeiende beplanting was rijk bedeed met bloemenpracht. De Duitse Rijksdag

vergaderde in een rijksdaggebouw, maar de brand in het Rijksdaggebouw staat nog op mijn netvlies (retina) gebrand. Een versifex is een rijmelaar (poëtaster). In de Rijnhaven werd door Rein rein rijngrind gelost. De Rijnlanders fokten met rijnlanders en de Rijsburgers kweekten rijnsburgers. Wat is een roroschip ook al weer?

Rein Leentfaar